Region Stockholm

4

Ny geografisk områdesindelning av barn- och ungdomspsykiatrin utifrån geografiska principer

HSN 2021-1132

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri och samverkan
Gabriella Norén

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-08-05

HSN 2021-1132

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Ny geografisk områdesindelning av barn- och ungdomspsykiatrin utifrån geografiska principer

Ärendebeskrivning

Ärendet innehåller förslag om en ny geografisk områdesindelning av barn- och ungdomspsykiatrin, som är utformad med utgångspunkt från de geografiska principerna för närsjukvården. Ärendet innehåller även förslag om att återkalla ett tidigare uppdrag och att ge nytt uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att upphandla barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård i vissa geografiska områden samt att utreda förutsättningarna för upphandling av ansvaret för ytterligare ett geografiskt område för barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Karta över den geografiska områdesindelningen

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i psykiatriberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. De nio föreslagna geografiska ansvarsområdena för barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård fastställs.

2. Tidigare uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att upphandla barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård med områdesansvar i Rinkeby, Kista, Spånga och Tensta samt Botkyrka kommun respektive kommunerna Tyresö, Haninge och Nynäshamn (HSN 2020-0602) återkallas.

3. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att upphandla barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård i ansvarsområdet Haninge, bestående av kommunerna Nynäshamn, Haninge och Tyresö, och ansvarsområdet Barkarby-Jakobsberg, bestående av kommunerna

Upplands Bro, Järfälla och Sundbyberg samt stadsdelarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta i Stockholms stad.

4. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utreda förutsättningarna för upphandling av ansvaret för ytterligare geografiska områden för barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade den 25 maj 2021 att fastställa geografiska principer för närsjukvården (HSN 2021–0365) och ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att, med utgångspunkt från principerna, utforma en ny geografisk indelning av ansvarsområden för barn- och ungdomspsykiatri

Beslutade geografiska principer
Följande principer, i nerkortad form, beslutades gälla vid upphandling enligt både LOV och LOU samt beställning av vård i egen regi:

1. Vårdgivarna ska samverka på strukturell nivå med de husläkarmottagningar som har geografiskt samordningsansvar för samverkan i det geografiska område som vårdgivaren har ansvar för.
2. Vårdgivaren ska ha rimliga förutsättningar att bedriva effektiv specialistvård. Det kan betyda färre mottagningar, med större patientunderlag men med bredare specialistkompetens än idag.
3. Vården ska vara tillgänglig även för den som använder kollektivtrafik och patienten ska helst inte behöva åka till andra sidan av länet för att få vård. Det kan medföra en fördelning av vårdgivare i den centrala regionkärnan, de regionala stadskärnorna[1] och vissa strategiska stadsutvecklingslägen, enligt den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFS 2050).

[1] Den centrala regionkärnan omfattar delar av Stockholms stad, Nacka, Solna och Sundbyberg. De åtta regionala stadskärnorna är: *Arlanda-Märsta* i Sigtuna kommun, *Kungens kurva-Skärholmen* i Stockholms stad och Huddinge kommun, *Barkarby-Jakobsberg* i Järfälla kommun, *Täby Centrum-Arninge* i Täby kommun, *Haninge centrum* i Haninge kommun, *Kista-Sollentuna-Häggvik* i Stockholms stad och Sollentuna kommun, *Södertälje* i Södertälje kommun och *Flemingsberg* i Huddinge och Botkyrka kommun.

Följande principer, i nerkortad form, beslutades gälla specifikt vid upphandling enligt LOU:

4. Kommunerna respektive stadsdelarna i Stockholms stad ska utgöra minsta geografiska vårdindelning
5. Det geografiska gränserna för ett vårduppdrags ansvarsområde ska där det är möjligt sammanfalla med gränserna för andra vårduppdrag som vårduppdraget behöver samverka med.
6. Den geografiska indelningen av vården ska utformas så att vårdutbudet är någorlunda jämnt fördelat mellan den centrala regionkärnan och de regionala stadskärnorna.

Strukturförändringar av hälso- och sjukvården för barn och unga
I ärendet om geografiska principer för närsjukvården (HSN 2021–0365) beskrevs även de strukturförändringar som hälso- och sjukvårdsnämnden genomför som ett led i omställningen till god och nära vård. Strukturförändringarna förväntas leda både till bättre samordning, bättre geografisk tillgänglighet och en mer kontrollerad kostnadsutveckling.

En viktig förändring är att husläkarmottagningarna ska erbjuda utökade insatser för psykisk hälsa för barn och unga mellan 6 och 17 år senast den 1 december i år (HSN 2020–0222). Det nya uppdraget innebär krav på mer kompetens och på teambaserat arbete. Insatser som ska erbjudas är psykiatrisk bedömning, psykologisk behandling, stödinsatser och konsultationer.

Det nya uppdraget innebär att den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin avlastas uppdraget att ta hand om barn med lättare till måttlig psykisk ohälsa och kan fokusera på barn och unga med svårare psykiska problem och sjukdomar.

Den 25 maj beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden även att avveckla de barn- och ungdomsmedicinska mottagningarnas tilläggsuppdrag för utredningar om uppmärksamhetsstörning/ hyperaktivitet (ADHD), (HSN 2021–0847).

I stället kommer barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) att successivt få ansvar för en mer sammanhållen vårdkedja för barn med autismspektrumtillstånd (ASD) och ADHD. Fokus ska vara mer på tidiga insatser än på utredningar och diagnos. Varje barn ska behöva möta färre aktörer.

Den 25 maj beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden även om upphandling av ett uppdrag angående psykologinsatser till blivande föräldrar och barn 0–5 år samt konsultationer för personalen vid BVC och

barnmorskemottagningar (HSN 2019–2330). De geografiska principerna var vägledande vid utformningen av sex geografiska ansvarsområden för uppdraget.

Nuvarande områdesansvar för barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård
Den barn- och ungdomspsykiatriska öppenvården i Region Stockholm bedrivs idag vid 17 mottagningar med geografiskt områdesansvar. Av dessa är tre mottagningar upphandlade enligt LOU och drivs idag av PRIMA. De har områdesansvar för stadsdelarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta i Stockholms stad samt i kommunerna Botkyrka, Tyresö, Haninge och Nynäshamn. 13 mottagningar drivs av Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) och har områdesansvar för övriga stadsdelar och kommuner förutom för Norrtälje kommun. Där beställs barn- och ungdomspsykiatri av kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje och bedrivs av TioHundra AB.

Såväl avtalen med PRIMA som med SLSO löper ut 2022. En ny upphandling av barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård behöver därför påbörjas hösten 2021 och nya avtal slutas med SLSO.

Mot denna bakgrund gav hälso- och sjukvårdsnämnden, i juni 2020, hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att upphandla barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård med områdesansvar i Rinkeby, Kista, Spånga och Tensta samt Botkyrka kommun respektive kommunerna Tyresö, Haninge och Nynäshamn (HSN 2020–0602).

Eftersom hälso- och sjukvårdsnämnden därefter har gett hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utforma en ny geografisk indelning av ansvarsområden för barn- och ungdomspsykiatri, med utgångspunkt från de geografiska principerna, behöver det tidigare uppdraget om att upphandla barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård i vissa områden återkallas.

Överväganden
Nya ansvarsområden för BUP
Förvaltningen har utformat ett förslag till geografiska ansvarsområden för barn- och ungdomspsykiatrin med utgångspunkt från de geografiska principer som beskrivs tidigare i tjänsteutlåtandet och efter följande övervägningar.

Utbyggnaden av första linjen för att ta hand om lätta till måttliga psykiska problem för både barn och vuxna på husläkarmottagningarna gör att BUP kan fokusera på barn med svårare psykiska problem och sjukdomar.

Dit hör bland annat barn med ASD/ADHD för vilka BUP successivt tar över ansvaret från de barn-och ungdomsmedicinska mottagningarna.

Därutöver planeras att uppdragen för mellanvård och specialenheter som nu utförs av SLSO ska flyttas från centraliserade mottagningar till mottagningar i alla ansvarsområden.

Sammantaget innebär detta att ansvarsområdena, och sannolikt även mottagningarna, behöver vara större än i dag så att vårdgivaren får tillräckligt patientunderlag att bedriva den specialistvård som planeras. Det ligger även i linje med vad patienter och deras anhöriga tycker är viktigast, enligt synpunkter som kommit fram i bland annat brukarråd, patientforum och patientenkäter inom SLSO där tillgång till specialistkompetens angavs som viktigare än närhet till mottagningen. ”

Mot den bakgrunden föreslår förvaltningen att nuvarande 16 geografiska ansvarsområden, exklusive Norrtälje kommun, ersätts av nio geografiska ansvarsområden i vilka det ska finnas åtminstone en mottagning.

Ansvarsområde Regional Stadskärna	**Kommuner/Stadsdelar**	**Antal barn 2023**	**Antal barn 2029**
Täby-Arninge	Österåker, Waxholm, Vallentuna, Danderyd, Täby, Lidingö, Östermalm	72 031	72 150
Kista-Sollentuna-Häggvik	Sigtuna, Upplands-Väsby, Sollentuna, Solna	57 081	60 550
Barkarby-Jakobsberg	Upplands Bro, Järfälla, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Sundbyberg	61 780	68 065
Centrala kärnan väst	Ekerö, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Hässelby-Vällingby	67 094	65 980
Centrala kärnan öst	Värmdö, Nacka, Södermalm	59 964	60 947
Centrala kärnan syd	Hägersten-Älvsjö, Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Skarpnäck	81 098	80 610
Flemingsberg	Botkyrka, Huddinge	52 100	54 482
Haninge	Nynäshamn, Haninge, Tyresö	41 858	46 932
Södertälje	Salem, Nykvarn, Södertälje	30 086	31 354
Totalt		**523 093**	**541 068**

För att mottagningarna ska vara lätt tillgängliga med kollektivtrafik är ansvarsområdena centrerade kring kollektivtrafikens stomnät så som det är planerat till 2023 då de nya avtalen för BUP ska träda i kraft.

Förvaltningens förslag innebär även att gränserna för ansvarsområden inte skär genom kommuner eller stadsdelar i Stockholms stad men i hög utsträckning sammanfalla med dem för det nyligen beslutade uppdraget om psykologinsatser för blivande föräldrar och små barn. Det underlättar för dessa vårdgivare att samverka med varandra och för vårdgivarna att samverka med kommunerna i länet.

Slutligen är ansvarsområdena jämnt fördelade över länet i enlighet med den sista geografiska principen.

<u>Upphandling av BUP i privat regi av två ansvarsområden</u>

Det ansvarsområde bestående av Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta i Stockholms stad som idag är upphandlat i privat regi föreslås läggas ihop med kommunerna Upplands Bro, Järfälla och Sundbyberg. Ansvarsområdet får namnet Barkarby-Jakobsberg som är namnet på den regionala stadskärnan i RUFS 2050 som det är centrerat kring. Förvaltningen föreslår att hela ansvarsområdet upphandlas i privat regi.

Det ansvarsområde bestående av kommunerna Nynäshamn, Haninge och Tyresö som i dag är upphandlat i privat regi, föreslås på nytt upphandlas i privat regi och få namnet ”Haninge” som är namnet på den regionala stadskärnan i RUFS 2050 som ansvarsområdet är centrerat kring.

Ansvarsområdet Botkyrka som idag är upphandlat i privat regi föreslås slås ihop med ansvarsområdet för Huddinge kommun och få namnet ”Flemingsberg” som är namnet på den regionala stadskärna i RUFS 2050 som ansvarsområdet är centrerat kring.

Förslaget att två större ansvarsområden ska upphandlas i privat regi jämfört med nuvarande tre mindre ansvarsområden innebär att cirka 11 000 fler barn och ungdomar i åldern 0–17 år kommer att vara bosatta i ett ansvarsområde som är upphandlat i privat regi år 2023.

Att SLSO föreslås få ansvar för området ”Flemingsberg” har flera orsaker. Det är för närvarande inte önskvärt med en allt för stor nettoöverflyttning av patientunderlag för barn- och ungdomspsykiatrin från egen till privat regi mot bakgrund av de stora förändringar som pågår inom hälso- och sjukvården för barn och unga. Här avses framför allt uppdraget som SLSO har fått att ansvara för vårdkedjan för patienter med ASD eller ADHD.

SLSO kommer även fortsättningsvis ha ansvaret för viss specialiserad vård för patienter i hela länet och behöver ha tillräckligt med personal med särskild kompetens för detta. Det gäller uppdraget för den barn- och ungdomspsykiatriska akuten och heldygnsvården samt konsultinsatserna på barnsjukhusen.

Därutöver är ansvarsområdet Södertälje betydligt mindre än de andra ansvarsområdena vilket gör det svårare att bedriva specialistsjukvård på ett effektivt sätt där. Om både ansvarsområdet Södertälje och Flemingsberg bedrivs i egen regi kan dock vissa delar av vårdutbudet delas mellan Södertälje och Flemingsberg vilket ökar effektiviteten.

När överflyttningen av uppdraget för patienter med ASD eller ADHD från de barnmedicinska mottagningarna till BUP är genomförd kan upphandling av ansvaret för barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård i ytterligare ett geografiskt område övervägas. Förvaltningen föreslår att hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utreda förutsättningarna för detta.

Ekonomiska konsekvenser
En av tankarna med att dela in barn- och ungdomspsykiatrin i nio ansvarsområden i stället för 16 mottagningar (exklusive Norrtälje kommun) är att det ska leda till mer rimliga förutsättningar att bedriva effektiv specialistvård. Det inbegriper även mer rimliga ekonomiska förutsättningar.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget förväntas ha positiva effekter för patientsäkerheten då tillgängligheten till vård för de svårast sjuka ökar

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget förväntas bidra till att ett mer jämlikt vårdutbud kan erbjudas av både egen och privat regi. Förslaget har inga kända konsekvenser för jämställdhet mellan könen.

Miljökonsekvenser
Förslaget har inga kända konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget har inga kända administrativa konsekvenser.

Johan Bratt
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten
Godkänd av Johan Bratt, 2021-08-05

BUP förslag G
Utgångspunkt: Regionala stadskärnor, Kollektivtrafik nuvarande stomnät och stomnät 2030.
Södra stadsdelarna hålls ihop.

Förslag G			
Regional Stadskärna	**Kommuner/Stadsdelar**	Antal barn 2023	antal barn 0-17 år 2029
Täby-Arninge	Österåker, Waxholm, Vallentuna, Danderyd, Täby, Lidingö, Östermalm	72031	72150
Kista-Sollentuna-Häggvik	Sigtuna, Upplands-Väsby, Sollentuna, Solna	57081	60550
Barkarby-Jakobsberg	Upplands Bro, Järfälla, RinkebyKista, Spånga-Tensta, Sundbyberg	61780	68065
Centrala kärnan väst	Ekerö, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Hässelby-Vällingby	67094	65980
Centrala kärnan öst	Värmdö, Nacka, Södermalm	59964	60947
Centrala kärnan syd	Hägersten-Älvsjö, Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Skarpnäc	81098	80610
Flemingsberg	Botkyrka, Huddinge	52100	54482
Haninge	Nynäshamn, Haninge, Tyresö	41858	46932
Södertälje	Salem, Nykvarn, Södertälje	30086	31354
		523093	541068

